https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/publikacje/10197,Kwartalnik-quotBezpieczenstwo-Narodowequot-462025-Polska-Morska.html
19.11.2026, 07:07

Kwartalnik "Bezpieczeństwo Narodowe" 46/2025 – Polska Morska

W najnowszym wydaniu Kwartalnika "Bezpieczeństwo Narodowe", poświęconemu polityce morskiej, znalazły się teksty dotyczące m.in. strategicznego znaczenia Morza Bałtyckiego dla bezpieczeństwa Polski, roli państwa w zapewnieniu ochrony morskiej infrastruktury energetycznej i szlaków transportowych, a także strategicznych ram działania NATO w rejonie Bałtyku oraz zdolności Sojuszu do odstraszania i przeciwdziałania operacjom destabilizacyjnym. W numerze znalazły się również artykuły dotyczące oceny zdolności państwa do reakcji na współczesne zagrożenia czy wpływu kwestii prawnych na zadania w obszarze strategicznego planowania obronnego.

Kwartalnik "Bezpieczeństwo Narodowe"

Numer 46/2025

W numerze:

Polska Polityka Północna. Strategiczne znaczenie regionu Morza Bałtyckiego wobec nadchodzących wyzwań w obszarze bezpieczeństwa

Lech Wojciechowski

Polska potrzebuje wzmocnienia współpracy i partnerstwa w regionie Morza Bałtyckiego. Zmieniające się uwarunkowania strategiczne związane z trwająca agresją Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie i zapowiadanym przez Stany Zjednoczone ograniczeniem zaangażowania militarnego w Europie muszą prowadzić państwo polskie, i cały nasz region leżący na granicy strefy stabilności, do wzięcia gros odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo. Ze względu na położenie i potencjał Polska ma do odegrania szczególną rolę zwornika bezpieczeństwa północno-wschodniej flanki Sojuszu Północnoatlantyckiego. Obszaru, który po rozszerzeniu Sojuszu o Finlandię i Szwecję zarówno z punktu widzenia Warszawy i pozostałych państw nadbałtyckich jak i całego NATO, stał się jednym z głównych pól konfliktu hybrydowego i potencjalnego konfliktu militarnego z Rosją. Jednakże w ten sposób Polska zyskała również wiarygodnych i zdeterminowanych partnerów regionalnych, dysponujących zarazem istotnym potencjałem wojskowym i gospodarczym. Bezpieczny Bałtyk to nie tylko gwarancja pokoju i stabilności reszty kontynentu, to również obszar kluczowy dla bezpieczeństwa energetycznego i gospodarczego Polski i leżących tu innych państw flanki wschodniej Sojuszu. Dlatego też Polska musi wzmocnić współpracę i koordynację na rzecz bezpieczeństwa państw basenu Morza Bałtyckiego i posiada do tego odpowiednich regionalnych partnerów. Jest to zadanie na lata, które wymaga podjęcia przez państwo polskie wielowymiarowych i wielodomenowych działań o charakterze strategicznym, które można określić mianem polskiej polityki północnej.

Region nordycko-bałtycki w polityce bezpieczeństwa Polski: punkty wspólne i protokół rozbieżności

Piotr Szymański

Igła kompasu zawsze wskazuje północ. Kompas strategiczny polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Polski przez ćwierćwiecze po 1989 r. działał jednak inaczej, uparcie wskazywał zachód – czy to w postaci integracji euroatlantyckiej, amerykańskiej potęgi militarnej czy niemieckiego motoru gospodarczego. Niemniej od rosyjskiej aneksji Krymu i agresji na Ukrainę stale rośnie znaczenie

kierunku północnego dla Polski, a także Polski dla państw nordyckich i bałtyckich. W większości ich aktualnych dokumentów strategicznych zaliczono Polskę do grona kluczowych sojuszników, często w jednej linii z Niemcami, Francją czy Wielką Brytanią. Z państwami nordyckimi i bałtyckimi łączą nas wspólne interesy w NATO i UE, dziedzinie sojuszniczego odstraszania i obrony, dążeniu do utrzymania silnej transatlantyckiej więzi i zakotwiczenia USA w Europie, udzielaniu militarnego wsparcia dla Kijowa, zaostrzaniu sankcji wobec Rosji i jej „floty cieni" czy budowaniu regionalnej odporności na agresję w sferze niemilitarnej, w tym bezpieczeństwa energetycznego, ochrony podmorskiej infrastruktury krytycznej i obrony cywilnej. Są to główne obszary, które składają się na powstanie północnego filaru polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Polski. Równocześnie na północy polska aktywność napotyka szereg wyzwań. Państwa nordyckie przywiązują większą strategiczną wagę do obszaru północnego Atlantyku i Arktyki, a ich współpracę obronną charakteryzuje nieraz znaczny stopień wsobności. Rośnie też znaczenie współpracy nordycko-bałtyckiej ósemki (NB8), do której spotkań Polska dopraszana jest jedynie ad hoc.

Sojusznicza odpowiedź na zagrożenia na Morzu Bałtyckim

Tomasz Szubrycht

Przypadki uszkodzenia kabli podwodnych na Bałtyku oraz aktywność floty cieni uświadomiła, że bezpieczeństwo morskiej infrastruktury krytycznej oraz bezpieczeństwo ekologiczne na Morzu Bałtyckim stało się poważnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa. Odpowiedzią państw Sojuszu na te wyzwania i zagrożenia było rozpoczęcie operacji Baltic Sentry, której celem jest odstraszanie i przeciwdziałanie operacjom destabilizacyjnym na Morzu Bałtyckim. Rosjanie Baltic Sentry postrzegają jednak jako działania wymierzone w wolność rosyjskiej żeglugi oraz przygotowania do dalszych działań agresywnych wymierzonych przeciwko nim. W narracji rosyjskiej uwypuklany jest aspekt utrudniania eksportu rosyjskiej ropy naftowej i stworzenie przesłanek do wprowadzenia arbitralnych ograniczeń w żegludze międzynarodowej, co wiąże się z istotnymi ograniczeniami wpływów do budżetu. W artykule przeanalizowano możliwości skutecznej realizacji zadań przez państwa Sojuszu oraz skuteczność organizacji systemu konwojowania tankowców na Bałtyku przez Flotę Bałtycką.

Planowanie operacyjne w regionie Bałtyku

Krzysztof Król

Opracowana w 2020 roku Koncepcja Odstraszania i Obrony Obszaru Euro-Atlantyckiego oraz Koncepcja Strategiczna NATO 2022 stworzyły ramy strategiczne dla działań w rejonie Bałtyku. Kluczowe znaczenie ma odstraszanie jako sposób uniknięcia konfliktu zbrojnego oraz przygotowanie spójnych i egzekwowalnych planów regionalnych obrony kolektywnej. Po akcesji Szwecji i Finlandii Bałtyk stał się „wewnętrznym morzem NATO", co zwiększyło możliwości współpracy obronnej i wzmacniania bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej. Flota Bałtycka Rosji pozostaje jednym z najważniejszych elementów zagrożenia dla państw NATO w regionie. Jej potencjał militarny, w tym różnorodne systemy rakietowe, wpływa na konieczność wspólnego planowania operacyjnego i rozbudowy zdolności obronnych Sojuszu. Szczególne obszary krytyczne, takie jak Cieśniny Duńskie, Zatoka Fińska czy Gotlandia, odgrywają kluczową rolę w planach obrony i strategii odstraszania. Planowanie operacyjne musi uwzględniać zarówno zagrożenia hybrydowe, jak i ataki na infrastrukturę podmorską, ale również i pełnoskalowe działania wojenne. W ramach odstraszania NATO już dziś prowadzi monitorowanie aktywności Floty Bałtyckiej oraz realizuje zadania ochrony infrastruktury krytycznej, jak Baltic Sentry. Współpraca państw NATO w regionie Bałtyku pozwala na skuteczne odpieranie zagrożeń i operacyjne wsparcie obrony kolektywnej.

Polska morska - esej strategiczny. Historia, teraźniejszość, przyszłość

Grzegorz Witkowski

Najlepszy moment dziejowy Polski przypadł na okres, kiedy posiadała ona szeroki dostęp do Morza Bałtyckiego i umiała w pełni wykorzystać jego potencjał. Od XI w. wszyscy władcy Polski starali się zdobyć i utrzymać jak najszerszy do niego dostęp, w tym celu zbrojnie podbijali tereny Pomorza, politycznie wasalizowali lub udzielali lenna. Ten proces trwał przez wieki z różnym nasileniem i skutkami. Od chwały i potęgi, poprzez stagnację i désintéressement sprawami morza, aż po upadek w XVIII w. Co znamienne, to w okresie zaborów, kiedy Polacy utracili nie tylko państwo, lecz także dostęp do Bałtyku, zdali sobie sprawę, jak ważny był to atrybut suwerenności. Zaowocowało to już po 1918 r. i odzyskaniu niepodległości, kiedy to zaczął się okres ogromnego wzrostu znaczenia Bałtyku i inwestowania w jego potencjał. Nawet postaci, miejsca i wydarzenia lat 1939-1945 świadczą o tym, że Polska jest morska. W historii świata nie znajdziemy na przestrzeni wieków imperium, które nie posiadałoby dostępu do morza lub/i oceanu. Wymieńmy choćby starożytne cywilizacje Mezopotamii i Egiptu, Persję, Greków czy Rzymian i późniejsze Imperium Osmańskie, Wenecjan, kraje południowej Europy jak Hiszpania, Portugalia czy w nowożytnym wydaniu armatorzy greccy. Doktryna Monroe'a, Pax Americana czy Britannica przypadają z kolei na XIX i XX w., gdy supremacja Wielkiej Brytanii i wzrost znaczenia Stanów Zjednoczonych ukształtowały dzisiejszy krajobraz gospodarczy i architekturę bezpieczeństwa na całym świecie. USA, Chiny, Rosja, Japonia, Korea Południowa, Brazylia i Francja to tylko kilka przykładów państw, które źródłem swojej potęgi i gigantycznych wpływów uczyniły dostęp do morza, co poskutkowało wysoką pozycją w światowym handlu morskim i podniesieniem globalnego oddziaływania państwa dzięki flocie wojennej. Gdzie w tych procesach była i jest Polska?

Wyzwania dla zapewnienia efektywnej odporności systemów transportowych Morza Bałtyckiego

Paweł Turowski

Morze Bałtyckie jest jednym z najcenniejszych podsystemów gospodarczych państwa polskiego. Środowisko bezpieczeństwa na tym akwenie ulega jednak szybkiej degradacji. W chwili obecnej z wykorzystaniem drogi morskiej do Polski dociera ponad 90 proc. ropy naftowej, 80 proc. gazu ziemnego, 14 proc. węgla, a predykcje dotyczące nieodległej przyszłości wskazują, iż zależność energetyczna od szlaków morskich ulegnie dynamicznemu wzrostowi. Cztery polskie porty morskie zapewniają dochody dla budżetu państwa porównywalne z wpływami z podatku PIT, który opłacają wszyscy pracujący w naszym kraju, prawie 17 mln osób. Plany budowy i rozbudowy portów zewnętrznych w Gdańsku, Gdyni i Świnoujściu pozwalają prognozować znaczący wzrost dochodów budżetowych. Z tej perspektywy pilnym zadaniem staje się przebudowanie ochrony morskich szlaków transportowych, tak aby znacząco wzmocnić odporność morskiego systemu transportowego, zarówno na morskich terytoriach państwa polskiego, jak i w wymiarze współpracy regionalnej akwenu bałtyckiego.

Wielofunkcyjne załogowe i bezzałogowe pojazdy i platformy pływające wojny przyszłości na morzu

Mirosław Kazimierz Gerigk

Trwająca od ponad 3 lat pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę oraz wojna w cyberprzestrzeni Rosji w stosunku do państw Europy Środkowej stanowią jawne dowody na działania o charakterze konfrontacyjnym. Chodzi o destabilizację europejskiego systemu bezpieczeństwa, a także sytuacji politycznej i gospodarczej poszczególnych państw regionu i całej Europy. Chodzi wreszcie o destabilizację NATO. W artykule przedstawiono wybrane elementy wiedzy na temat wojny przyszłości na morzu w kontekście sytuacji na Morzu Bałtyckim. Opisano koncepcję wykorzystania wielofunkcyjnych platform załogowych i bezzałogowych jako elementu sił szybkiego reagowania Rzeczpospolitej w rejonie Południowego Bałtyku. Przedstawiono przykłady koncepcji wielofunkcyjnych platform oraz możliwości ich wykorzystania. Opierając dalsze rozważania o wyzwania, które są motorem napędowym rozwoju technologii i wdrożeń dla obronności, opisano system ochrony morskiej infrastruktury krytycznej. Wyzwania technologiczne związane z opracowaniem systemu ochrony morskiej infrastruktury krytycznej wskazują na istniejące w Polsce realne możliwości stworzenia innowacyjnego i efektywnego systemu sił szybkiego reagowania zintegrowanego z istniejącym systemem bezpieczeństwa państwa.

Rola i zadania państwa w obszarze bezpieczeństwa strategicznej energetyki morskiej, w tym przede wszystkim morskiej energetyki wiatrowej

Norbert Loba

Niepodległa Polska po ponad dwóch dekadach zależności energetycznej – przede wszystkim od Federacji Rosyjskiej, stała się niemal całkowicie suwerenna w tym fundamentalnie ważnym aspekcie dla bezpieczeństwa każdego państwa i jego obywateli. Najważniejszym czynnikiem umożliwiającym osiągnięcie takiego momentu w naszej historii było podjęcie szeregu strategicznych państwowych i ekonomicznych decyzji uznających Morze Bałtyckie za kluczowy element polskiej strategii niezależności energetycznej. W związku z powyższym niezbędne jest posiadanie przez właściwe podmioty formalnych i praktycznych kompetencji, możliwości i narzędzi tworzących system zabezpieczenia takiej infrastruktury energetycznej, zwłaszcza w czasach dynamicznie narastających zagrożeń. W niniejszej publikacji przedstawia się syntetyczny opis uwarunkowań prawnych i organizacyjnych dotyczących szeroko rozumianego bezpieczeństwa (ochrony i obrony) morskich instalacji energetycznych – tych już istniejących jak również planowanych, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki infrastruktury w obszarze morskiej energetyki wiatrowej. Szczególnie istotną kwestią podkreśloną w opracowaniu jest problem “brakującego ogniwa” w istniejącym i rozwijanym modelu bezpieczeństwa energetyki offshore czyli konieczność utworzenia i stałego zarządzania przez administrację państwową systemem prewencyjnego, aktywnego, zintegrowanego i trwałego zabezpieczenia oraz obrony morskich instalacji energetycznych.

Flota cieni – nowy „front" działań hybrydowych na wschodniej flance NATO

Patryk Reśkiewicz

Artykuł analizuje rosyjską "flotę cienia" jako nowy front działań hybrydowych na wschodniej flance NATO. Tekst szczegółowo opisuje funkcjonowanie tej nieformalnej floty, złożonej głównie z tankowców o niejasnej własności, które Rosja wykorzystuje do omijania międzynarodowych sankcji, w szczególności w handlu ropą naftową. Autor przedstawia również, w jaki sposób flota cienia stanowi narzędzie destabilizacji w regionie Morza Bałtyckiego, wykorzystywane do sabotażu infrastruktury krytycznej, działań wywiadowczych, a potencjalnie również do operacji militarnych, co stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa morskiego i zdolności obronnych państw NATO. Podkreśla się, że działania te wpisują się w szerszą strategię Rosji mającą na celu osłabienie Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Ocena zdolności reakcji państwa na współczesne zagrożenia - kontekst regulacji prawnych dotyczących operacji obronnej na małą skalę

Dariusz Łukowski, Lucjan Bełza, Piotr Blicharz, Jarosław Wypijewski, Andrzej Reudowicz, Sławomir Kita, Sylwester Żerdecki

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja bezpieczeństwa w otoczeniu Polski wymusza dokonanie przeglądu aktualnego systemu obronnego w zakresie kompetencji ośrodków decyzyjnych, relacji pomiędzy nimi oraz zarządzania dostępnymi zasobami pod kątem adekwatnego reagowania na pojawiające się zagrożenia. Charakter tych zagrożeń odbiega od dotychczasowego ich rozumienia pod pojęciami „zagrożenia zewnętrznego” i „bezpośredniego zagrożenia wojennego”. Z analizy dokumentów (doktryn) Federacji Rosyjskiej wynika, że przywiązuje ona dużą wagę do tzw. wojny kognitywnej (poznawczej) oraz działań hybrydowych (poniżej progu wojny). Wojna kognitywna, prowadzona permanentnie, łączy wojnę psychologiczną, a także wojnę informacyjną i propagandową w celu ukształtowania poglądów ludzi na politykę, historię, gospodarkę czy militaria. W efekcie prowadzi to do błędnego postrzegania rzeczywistości, usypiania czujności, podzielania (przynajmniej częściowego) stanowiska adwersarza i braku woli do podjęcia odpowiednich (choć czasami kosztownych) działań, co w konsekwencji jest „działaniem” korzystnym dla przeciwnika. W połączeniu z operacjami hybrydowymi wojna kognitywna wpływa na dezintegrację społeczeństwa, podsycanie konfliktów wewnętrznych, osłabienie struktur państwowych, procesy decyzyjne, antagonizowanie państw i narodów oraz podważanie zaufania społecznego do instytucji państwa, osób sprawujących władzę, organizacji międzynarodowych, układów

zbiorowych i wzajemnych gwarancji. W artykule przedstawiono symulacje sytuacji, w której ograniczone operacje wojskowe zidentyfikowanego przeciwnika, poprzedzone działaniami kognitywnymi, nie pozwalają na adekwatną (przede wszystkim szybką) reakcję ze względu na ograniczenia prawne i formalne decydentów w procesie podejmowania decyzji, które to ograniczenia są ogólnie znane, gdyż wynikają z prawa powszechnego. Celem artykułu jest pokazanie krytycznego znaczenia funkcji czasu w tym procesie.

Wpływ aspektów prawnych na realizację zadań w obszarze strategicznego planowania obronnego

Dariusz Łukowski, Lucjan Bełza, Sławomir Kita

Problemy prawne związane z realizacją zagadnień planowania strategicznego w sferze bezpieczeństwa narodowego znane są od około 30 lat. Na przestrzeni lat podejmowano szereg działań mających na celu prawne uregulowanie zagadnień planowania strategicznego, lecz większość nie wyszła nawet poza poziom koncepcyjny. Nie została też nigdy przedstawiona jednolita koncepcja prawnego uregulowania zagadnień planowania strategicznego w sferze bezpieczeństwa, a przyjmowano co najwyżej pojedyncze prawne regulacje. Na problem wskazywano od wielu lat w literaturze naukowej, w tym np. w odniesieniu do sposobu przygotowania oraz treści Strategii Bezpieczeństwa Narodowego, w tym cyklu jej życia. Szczególnej uwagi wymagają dokumenty dotyczące planowania operacyjnego, jak np. Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna, plany użycia Sił Zbrojnych RP oraz Plan Reagowania Obronnego RP. Zidentyfikowane wątpliwości w sprawie stosowania prawa tworzą konieczność ustawowego uregulowania tych zagadnień, gdyż odnoszą się do kompetencji organów państwowych, a w swoich skutkach – w przypadku prowadzenia operacji wojskowej – także podmiotów gospodarczych i obywateli. Nieadekwatne lub niejasne przepisy prawne mogą skutecznie zdestabilizować działania przygotowawcze do operacji obronnej oraz samo jej prowadzenie, tworzyć chaos kompetencyjny i paraliż decyzyjny.

Zmiany postaw społecznych w dobie rewolucji informacyjnej w kontekście możliwych oddziaływań w sferze bezpieczeństwa

Andrzej Reudowicz, Dorota Bełza

Celem artykułu jest włączenie się do dyskusji w sprawie zmian w postawach społecznych powstałych w wyniku przemian cywilizacyjnych, których skutki ograniczają zdolność społeczeństwa do obrony, a ponadto – jako słabe punkty – mogą być wykorzystane przez potencjalnego przeciwnika w ramach oddziaływań kognitywnych. Bezpieczeństwo staje się interesem na poziomie politycznym, a nie wartością, która przez lata była wyznacznikiem i miarą odpowiedzialności za losy państwa. Przyczyną tego są m.in. zmiana systemu wartości, polaryzacja społeczna oraz postępująca alienacja wśród społeczeństwa informacyjnego. Konsumpcja staje ucieczką przed niepewnością jutra. Życie w ciągłej zmienności wpływa na zmianę dobrostanu psychicznego i zwiększoną podatność organizmu na sterowalność, co z kolei tworzy podatny grunt dla oddziaływań kognitywnych. Nowego wymiaru powinny nabrać kampanie informacyjne. Rekrutacja do wojska jest innym zagadnieniem niż próba przekonania obywateli do obrony ojczyzny. Te sprawy w czasie pokoju są ze sobą utożsamiane i dlatego przeciętny obywatel widzi problem obrony państwa przez pryzmat zadań sił zbrojnych. Należy się spodziewać, że w przypadku prawdopodobnych działań mobilizacyjnych problem obrony państwa wywoła polaryzację wśród społeczeństwa (m.in. z powodu naruszenia dobrostanu), a w razie działań wojennych może okazać się, że poczucie obowiązku obrony ojczyzny będzie wartością niewygodną i akceptowaną jedynie przez ograniczoną część obywateli. Aby prawidłowo prognozować zachowania w skali makro, powinno się wcześniej zidentyfikować możliwe przyczyny zmian w postawach społecznych. Brak w Polsce kompleksowego zbadania tych problemów pod kątem wdrożenia systemowych metod przeciwdziałania w ramach programów profilaktycznych i edukacyjnych. Takie programy powinny być rozpoczynane jak najwcześniej, gdyż ich wyniki pojawią się minimum za kilka, a nawet za kilkanaście lat.

* * *

Kwartalnik "Bezpieczeństwo Narodowe" to międzynarodowe, recenzowane czasopismo o otwartym dostępie, którego celem jest pogłębianie wiedzy oraz ukazanie teoretycznych i praktycznych aspektów z dziedziny bezpieczeństwa i obronności.

Ogniskuje się zwłaszcza na zagadnieniach:

- integrowania systemu zarządzania bezpieczeństwem narodowym, w tym kierowania obroną państwa;
- tworzenia nowoczesnego systemu odporności państwa;
- wzmacniania zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP do odstraszania i obrony;
- umacniania zdolności Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej do zapewniania bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej oraz obszarowi euroatlantyckiemu;
- rozwijania współpracy międzynarodowej wzmacniającej pozycję Polski na arenie światowej.

Przewodniczący Rady Naukowej kwartalnika „Bezpieczeństwo Narodowe”:
gen. broni rez. dr inż. Dariusz Łukowski, Sekretarz Stanu, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego

Redaktor naczelny:
prof. Andrzej Zybertowicz

Redaktor prowadzący wydanie:
płk ABW Lech Wojciechowski

Sekretarz redakcji:
Wioletta Czerniak

Korekta i redakcja językowa:
Kinga Słowik

Zespół redakcyjny:
Paweł Pietrzak, Grzegorz Witkowski, Łukasz Kudlicki, Marcin Skowron

Wydawca:
Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

Numer ISSN 1896-4923
Numer e-ISSN 2956-8536

Kopiowanie całości bądź części artykułów możliwe jest tylko za zgodą redakcji.

Opinie wyrażone w artykułach są poglądami autorów i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Tweetnij